

УДК 332.362 (1-22)

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА ОПТИМІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Є. Бутенко, к. е. н., В. Лить, магістр

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Постановка проблеми. У результаті земельної реформи докорінно змінилися форми власності на землю, збільшилась кількість землеволодінь і землекористувань, сформовані нові агроформування, що вимагає нових землевпорядних рішень у контексті ринкових відносин [1].

Сьогоднішній стан з організацією використання і охорони земель є результатом безсистемної сільськогосподарської політики, що призвела до нестабільності існуючих землеволодінь і землекористувань [2]. Тому вирішення цих проблем потребує комплексного підходу до оптимізації землекористування на території кожної окремо взятої сільської ради.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формуванню наукових засад еколого-економічної оптимізації сільськогосподарського землекористування були присвячені роботи Д. С. Добряка, О. П. Канаша, В. М. Кривога, В. М. Трегобчука, А. М. Третяка, М. М. Федорова, М. А. Хвесика та ін.

Наукові твердження згаданих учених спрямовані на поглиблення концептуальних засад екологічно безпечного та економічно ефективного використання земельних ресурсів сільськогосподарських землекористувань. Проте залишається широке коло питань, пов'язаних із вдосконаленням еколого-економічних підходів до оптимізації сільськогосподарського землекористування із врахуванням територіальних природно-кліматичних, соціальних та економічних умов.

Постановка завдання. Наше завдання – здійснення оптимізації території Барахтівської сільської ради Васильківського району Київської області на основі зонування території із застосуванням еколого-економічних показників.

Виклад основного матеріалу. Територія Барахтівської сільської ради Васильківського району Київської області розташована на території Правобережної Лісостепової природно-сільськогосподарської провінції України у басейні р. Стунги (рис. 1).

Таке територіальне розміщення Барахтівської сільської ради зумовлює інвестиційний інтерес з боку великих агровиробників сільськогосподарської продукції [3].

Загальна площа земель у межах Барахтівської сільської ради становить 5108,8 га, з них сільськогосподарських земель – 4391,7 га (86,0 %).

У структурі сільськогосподарських земель території Барахтівської сільської ради сільськогосподарські угіддя згідно з формою бзем складають 4391,7 га (86,0 %), з них: рілля – 3359,1 га (65,7 %), багаторічні насадження – 178,5 га (3,6 %), сіножаті – 815,8 га (16,0 %), пасовища – 38,3 га (0,7 %) (рис. 2).

Рис. 1. Схе­ма роз­мі­щен­ня Барахтівської сільської ради в межах адмініс­тратив­ного поділу тери­то­рії Київської області

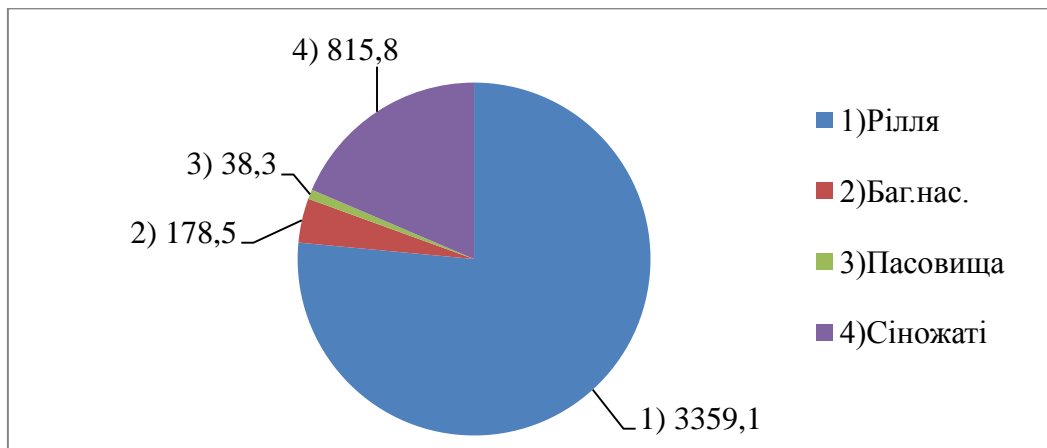

Рис. 2. Структура сільськогосподарських земель території Барахтівської сільської ради Васильківського району Київської області, га.

Землі сільськогосподарського призначення надані переважно для ведення товарного сільськогосподарського виробництва (2294,9 га), особистого селянського господарства (386,1 га), фермерських господарств (706,2 га), садівництва (73,7 га), городництва (31,4 га), а також знаходяться у власності та користуванні громадян, сільськогосподарських підприємств, у запасі, резервному фонді та загальному користуванні (рис. 3).

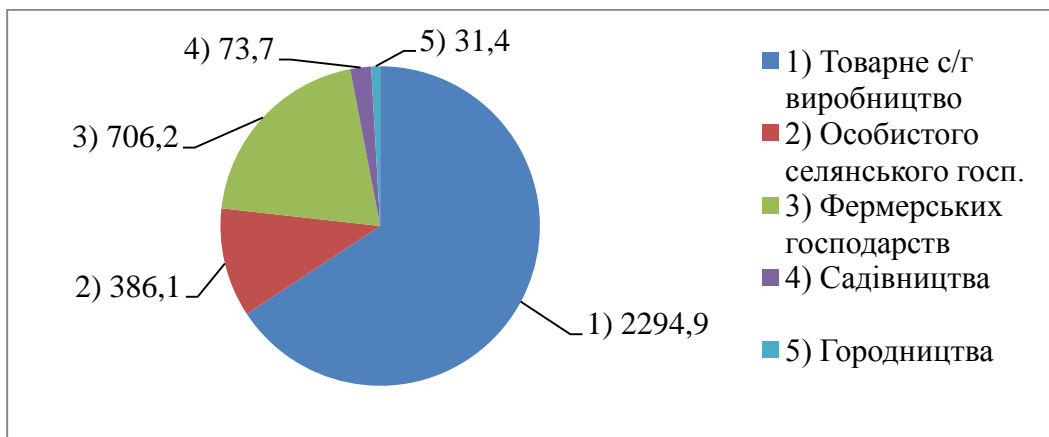

Рис. 3.

Види форм сільськогосподарського господарювання на території Барахтівської сільської ради Васильківського району Київської області, га.

Провівши розрахунок агроекологічних показників на території сільської ради, бачимо, що надмірна сільськогосподарська освоєність і розораність території є одним із головних чинників, які дестабілізують екологічну ситуацію. Ліси та інші лісовкриті площі займають лише 295,3 га (5,8 %), що явно нижче науково обґрунтованого оптимуму для лісостепової зони, передбаченого на рівні 18-20 % [4].

Забудовані землі представлені житловою, громадською та промисловою забудовою, а також дорожньою та вуличною мережею і займають площу 225,4 га (4,4 %). Землі під водою зайняті струмками, ставками та іншими водоймами і займають площу 53,4 га, що складає 1,0 % від загальної площі сільської ради.

За результатами комплексної агроекологічної оцінки (рис. 4), існуюча структура земель Барахтівської сільської ради не відповідає сучасним науковим підходам щодо раціонального використання та охорони земель і потребує вдосконалення, зокрема здійснення еколого-економічної оптимізації.

Виходячи з принципів науково обґрунтованого використання сільськогосподарських земель, необхідно здійснити зонування території з використанням оптимізаційних показників. негайного зменшення площі потребує агроландшафтний тип землекористування та збільшення земель селітебного і середовищестабілізуючого типів, а також перерозподіл земель відповідно до господарських потреб та екологічних вимог перспективної чисельності населення [5].

Запропонована еколого-економічна оптимізація сільськогосподарських землекористувань (див. табл.) передбачає зосередити на землях з особливо цінними ґрунтами та ґрунтами середньої якості основні виробничі потужності. У цілому землі агроландшафтного типу займатимуть 3240,0 га (63,4 % від усієї площі Барахтівської сільської ради).

Землекористування середовищестабілізуючого типу в межах території Барахтівської сільської ради за основним цільовим призначенням включатимуть чотири категорії:

- землі лісогосподарського призначення;

- землі водного фонду;
- землі рекреаційного призначення;
- землі історико-культурного призначення.

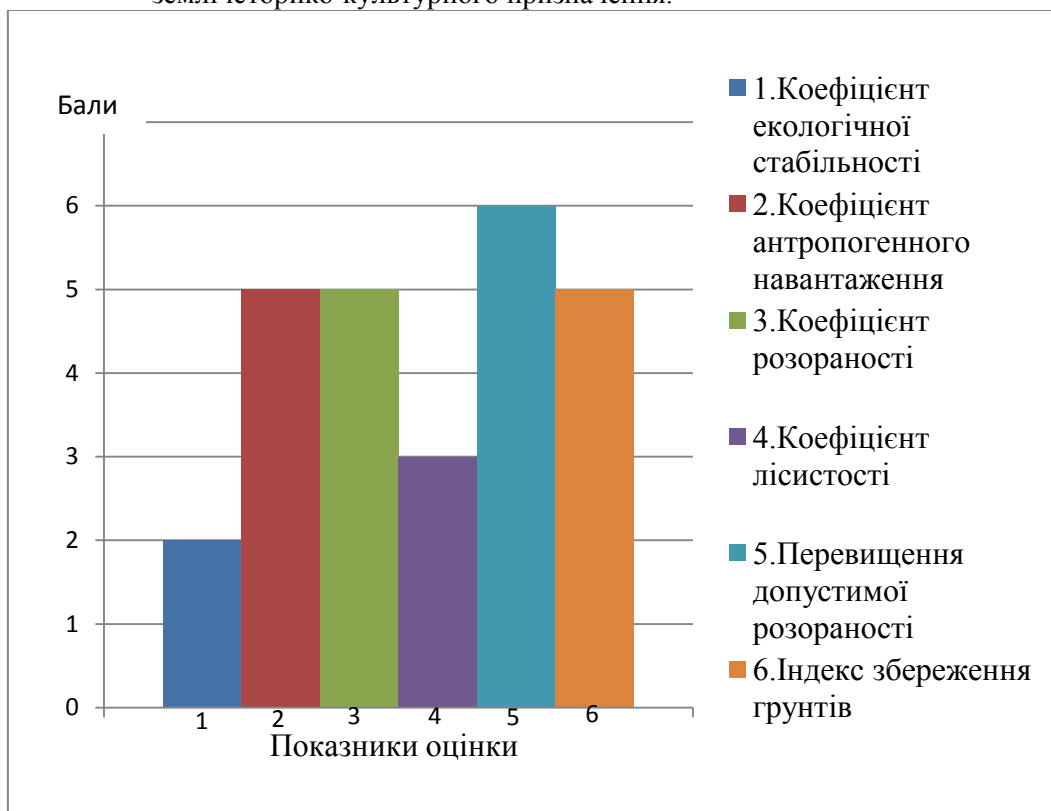

Рис. 4. Комплексна агроекологічна оцінка території Барахтівської сільської ради Васильківського району Київської області.

Таблиця

Оптимізаційна структура типів землекористування Барахтівської сільської ради Васильківського району Київської області

Тип землекористування	Існуючий стан		Оптимізований	
	га	%	га	%
Агроландшафтний	4310,5	84,4	3240,0	63,4
Середовищестабілізуючий	365,7	7,1	675,5	13,2
Селітебний	432,6	8,5	1193,3	23,4
Всього	5108,8	100,0	5108,8	100,0

Передбачається збільшення земель лісгосподарського призначення за рахунок консервації деградованих ґрунтів сільськогосподарських угідь площею 165,0 га та земель водного фонду за рахунок регенерації деградованих ґрунтів сільськогосподарських угідь, що забезпечить збільшення значення коефіцієнта екологічної стабільності з 2 балів (існуючий стан) до 3 балів (оптимізований стан).

Землекористування селітебного типу за основним цільовим призначенням складатимуть дві категорії:

- землі житлової та громадської забудови;
- землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

Загалом землі селітебного типу займатимуть 1193,3 га (23,4 % від усієї площі Барахтівської сільської ради).

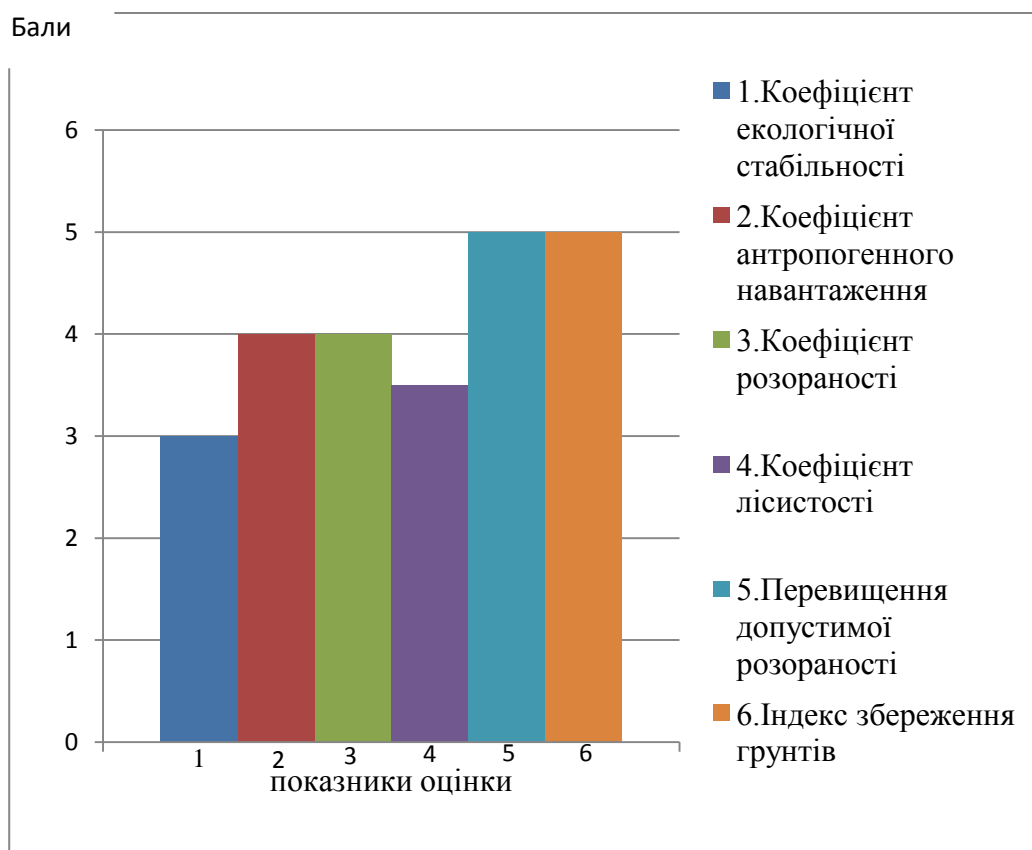

Рис. 5. Комплексна агроекологічна оцінка території Барахтівської сільської ради після запропонованої оптимізації.

Після запровадження еколого-економічної оптимізації земель території Барахтівської сільської ради збільшився валовий збір зернових та зернобобових культур. Сільськогосподарськими підприємствами зібрано 43 ц/га, що більше на 4 ц/га порівняно з існуючим станом.

Висновки. Виявивши наявність малопродуктивних земель у структурі земельного фонду Барахтівської сільської ради Васильківського району Київської області, які спричинені нерациональним використанням земель без урахування їхньої придатності та зональних особливостей, щорічні прямі затрати, що виступають різницею між вартістю виробленої сільськогосподарської продукції та витратами на її одержання, становлять

понад 0,6 млн грн. Запропонована оптимізація сільськогосподарського землекористування буде об'єктивною основою для динамічної рівноваги агроландшафтів на позиціях сталого розвитку, а вдосконалена структура угідь Барахтівської сільської ради Васильківського району Київської області забезпечує зростання показників та приріст товарної продукції агроформування на рівні рентабельності.

Бібліографічний список

1. Бутенко Є. В. Еколого-економічна оцінка сільськогосподарського землекористування у ринкових умовах : монографія / Є. В. Бутенко. – К. : Медінформ, 2012. – 158 с.
2. Класифікація сільськогосподарських земель як наукова передумова екологобезпечного використання / Д. С. Добряк, О. П. Канаш, Д. І. Бабміндра, А. І. Розумний. – 2-ге вид., доповн. – К. : Урожай, 2009. – 464 с.
3. Кривов В. М. Основа землевпорядкування : навч. посіб. для підготовки бакалаврів у вищих навч. закл. II-IV рівнів акредитації / В. М. Кривов, Р. В. Тихенко, І. П. Гетманьчик ; за ред. В. М. Кривої. – К. : Урожай, 2008. – 324 с. : іл.
4. Кривов В. М. Екологічно безпечне землекористування Лісостепу України. Проблема охорони ґрунтів / В. М. Кривов. – К. : Урожай, 2006. – 304 с. : іл.
5. Третяк А. М. Землевпорядне проектування: теоретичні основи і територіальний землеустрій : навч. посіб. / В. М. Кривов. – К. : ЦЗРУ, 2008. – 576 с.

Бутенко Є., Линь В. Еколого-економічна оптимізація сільськогосподарського землекористування на місцевому рівні

Проаналізовано сучасний стан сільськогосподарського землекористування на території Барахтівської сільської ради Васильківського району Київської області та подано пропозиції щодо еколого-економічної оптимізації на засадах сталого розвитку території.

Ключові слова: сільськогосподарське землекористування, оптимізація, агроекологічна оцінка.

Butenko Y., Lyn V. Ecological-economic optimization of agricultural land use at the local level

The current status of agricultural land in the village council Barahtivskoyi Kyiv region and submitted proposals for ecological and economic optimization on the basis of sustainable development of the territory.

Key words: agricultural land use, optimization, agroecological assessment.

Бутенко Е., Линь В. Эколого-экономическая оптимизация сельскохозяйственного землепользования на местном уровне

Проанализировано современное состояние сельскохозяйственного землепользования на территории Барахтивского сельского совета Васильковского района Киевской области и представлены предложения по эколого-экономической оптимизации на принципах устойчивого развития территории.

Ключевые слова: сельскохозяйственное землепользование, оптимизация, агроэкологическая оценка.